

ЩОДО РОЗУМІННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

UNDERSTANDING LAW ENFORCEMENT AND SPECIAL-PURPOSE LAW ENFORCEMENT AGENCIES

Батюк О.В., д.ю.н., професор
професор кафедри національної безпеки

Волинського національного університету імені Лесі Українки
<https://orcid.org/0000-0002-2291-4247>

Гриньків О.О., д.ю.н., доцент
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін,

Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
<https://orcid.org/0000-0003-1002-7955>

Ступник Я.В., к.ю.н., доцент
Завідувач кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності
Юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
<https://orcid.org/0000-0001-8024-9735>

У положеннях наукової статті автори проводять правовий аналіз визначень понять правоохоронна діяльність та правоохоронний орган спеціального призначення, зазначених у нормативно-правових актах, юридичній літературі та наукових публікаціях, саме це дозволило сформулювати авторські пропозиції по удосконаленню норм чинного законодавства України в частині чіткого визначення термінів правоохоронна діяльність та правоохоронний орган спеціального призначення з метою їх подальшого закріплення та правозастосування. Авторі приходять до висновків, що в сучасних умовах державотворення незалежної України особливої актуальності набуває подальший розвиток і наукове осмислення понять «правоохоронна діяльність» та «правоохоронний орган спеціального призначення». Йдеться про формування таких інституцій, які в межах визначених повноважень здатні своєчасно й ефективно реагувати на загрози національним інтересам і державній безпеці. Реформування відповідних структур має здійснюватися не епізодично або односторонньо, а з урахуванням системного й комплексного підходу.

Доцільним вбачається внесення змін до чинного законодавства України з метою нормативного закріплення дефініції правоохоронного органу спеціального призначення як інституції, створеної відповідно до національного законодавства в системі Державної прикордонної служби України, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України або інших військових формувань, наділених правоохоронними функціями. Основним напрямом діяльності такого органу має бути здійснення правоохоронної діяльності шляхом реалізації заходів із протидії тероризму, що ґрунтуються на комплексному аналізі причин виникнення і поширення терористичної діяльності, ідентифікації її суб'єктів, а також чіткому функціональному розмежуванні повноважень між суб'єктами системи протидії тероризму.

Особлива увага повинна приділятися визначенню актуальних пріоритетів у процесі виконання завдань, оптимізації організаційної структури й взаємодії між оперативними, бойовими, військовими та слідчими підрозділами. Це передбачає впровадження штабного принципу управління правоохоронними та контртерористичними операціями, а також забезпечення зазначених структур інформаційними ресурсами, включаючи сучасні апаратно-програмні комплекси.

Ключові слова: безпека, військові формування, держава, діяльність, обов'язок, оборона, органи, право, правоохоронні функції, правопорядок.

In this scientific article, the authors conduct a legal analysis of the definitions of the terms 'law enforcement' and 'special purpose law enforcement agency' as used in regulatory legal acts, legal literature and scientific publications. This has enabled the authors to formulate proposals for improving the norms of current Ukrainian legislation in terms of clearly defining the terms 'law enforcement activity' and 'special purpose law enforcement agency' with a view to their further consolidation and application of the law. The authors conclude that in the current conditions of state-building in independent Ukraine, the further development and scientific understanding of the terms 'law enforcement activity' and 'special purpose law enforcement agency' are of particular relevance. This involves the formation of institutions that, within the limits of their defined powers, are capable of responding promptly and effectively to threats to national interests and state security. The reform of the relevant structures should not be carried out sporadically or unilaterally, but should take into account a systematic and comprehensive approach. It seems expedient to amend the current legislation of Ukraine in order to legally establish the definition of a special-purpose law enforcement agency as an institution created in accordance with national legislation within the system of the State Border Service of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs, the Security Service of Ukraine or other military formations vested with law enforcement functions. The main focus of such a body should be to carry out law enforcement activities by implementing measures to counter terrorism based on a comprehensive analysis of the causes of the emergence and spread of terrorist activity, the identification of its perpetrators, and a clear functional division of powers between the actors in the counter-terrorism system.

Particular attention should be paid to identifying current priorities in the process of performing tasks, optimising the organisational structure and interaction between operational, combat, military and investigative units. This involves the introduction of a headquarters-based principle of management of law enforcement and counter-terrorism operations, as well as providing these structures with information resources, including modern hardware and software complexes.

Key words: security, military formations, state, activities, duty, defence, authorities, law, law enforcement functions, legal order.

Актуальність теми. У період дії воєнного стану в Україні розуміння правоохоронної діяльності та правоохоронного органу особливого призначення набуває особливої ваги та оновленого змісту оскільки саме від ефективності роботи правоохоронних органів значною мірою залежить стабільність у державі, збереження громадського порядку та захист основоположних прав і сво-

бод громадян. Зміна безпекового середовища, зумовлена зовнішньою агресією, потребує трансформації підходів до організації та здійснення правоохоронної функції, включаючи адаптацію законодавчої бази, посилення координації між відповідними структурами, а також оперативного реагування на нові загрози, зокрема військові злочини, диверсійно-розвідувальні дії та колабораціонізм. У цьому

контексті правоохоронна діяльність виступає не лише інструментом забезпечення безпеки, а й важливим чинником стійкості державного управління в умовах війни.

Вважаємо, що необхідною умовою ефективного захисту національних інтересів України та протидії актуальним загрозам нашої державі є створення та належне функціонування цілісної системи забезпечення національної безпеки. У межах цієї системи провідне місце, на нашу думку, займають правоохоронні органи спеціального призначення. В умовах сучасних викликів ці органи поступово трансформуються з інституцій, що традиційно асоціювалися переважно з репресивною функцією держави, у структури, для яких пріоритетом є захист прав і свобод людини, а також охорона законних інтересів суспільства. Саме такий функціональний зсув обумовлює перегляд ролі й місця правоохоронних органів спеціального призначення як у системі забезпечення національної безпеки в цілому, так і в структурі сил що здійснюють правоохоронну діяльність зокрема.

Стан дослідження проблеми. Питання щодо визначення поняття «правоохоронна діяльність», функцій правоохоронної діяльності, теоретико-правові засади правоохоронної діяльності, сутність, суб'єкти, засоби забезпечення, концептуальні засади правоохоронної діяльності були предметом наукових досліджень таких науковців Бита Є. [23], Бистик Г. [9], Ведерніков Ю. [10], Гірич В. [11], Гриньків О. [13], Денисюк С. [14], Дубінчак В. [15], Кобзар О. [16], Кучук А. [17], Колесніков А. [27], Литвиненко В. [18], Нікітенко О. [19], Нікітін В. [20], Плетньов О. [21], Тацій В. [22], Титаренко О. [23], Тихонова Д. [24], Фатхутдінов В. [25], Хамула П. [26], Чорна І. [27]. Проте варто констатувати що наукові дослідження, які б розкривали питання поняття, правового статусу правоохоронного органу спеціального призначення були залишені по за увагою науковців.

Мета статті полягає у здійсненні правового аналізу визначень понять правоохоронна діяльність та правоохоронний орган спеціального призначення, зазначених у нормативно-правових актах, юридичній літературі та наукових публікаціях, що дозволить сформулювати авторські пропозиції по удосконаленню норм чинного законодавства України в частині чіткого визначення термінів правоохоронна діяльність та правоохоронний орган спеціального призначення з метою їх подальшого закріплення та правозастосування.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах становлення української держави, коли відбувається посилення соціальної функції правоохоронних органів, суттєво зростає їх значення не лише як засобу захисту прав та свобод, а і їх забезпечення. При цьому таке забезпечення здійснюється як у правозастосовчій діяльності, так і у нормотворчій, що є невід'ємною частиною системи правового регулювання. Слушною на наш погляд, є точка зору науковців, які вважають, що в умовах сучасної практики правоохоронні органи, з однієї сторони, покликані виконувати вимоги законів, що закріплюють права та свободи людини, з іншої – вони наділені відповідними розпорядчими повноваженнями, у тому числі і правом розробляти приймати підзаконні акти нормативного характеру, націлені на регулювання «технологій» реалізації прав та свобод громадян [26, с. 137].

На сьогодні чинне законодавство України не визнає терміну правоохоронна діяльність проте у науковій та навчальній літературі поняття «правоохоронна діяльність» трактується у вузькому та широкому значеннях. У широкому розумінні під правоохоронною діяльністю розуміють сукупність дій усіх державних інституцій і недержавних суб'єктів, спрямованих на забезпечення реалізації та захисту прав і свобод громадян, утвердження законності та підтримання правопорядку в суспільстві. Натомість у вузькому значенні правоохоронна діяльність

асоціюється виключно з функціонуванням спеціально уповноважених органів (як державних, так і недержавних), які здійснюють охорону прав і свобод особи, забезпечення законності та правопорядку в межах повноважень, визначених чинним законодавством.

Варто погодитись із слушною думкою науковців які вважають, що перш за все слід зазначити, що потреба у визначенні правоохоронної діяльності виникла внаслідок того, що у ст. 1 Конституції України проголошено: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава», серед органів якої дедалі більше виникають функції та завдання з контролю, захисту й охорони прав людини, інтересів громадянського суспільства та самої держави. Держава взяла на себе обов'язок охороняти людину і суспільство від негативних виявів, соціальних відхилень. Людину, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку визнано найвищою соціальною цінністю [9, с.98].

В. М. Дубінчак, визначає правоохоронну діяльність, як «активну форму поведінки уповноважених суб'єктів, де, при цьому, на законодавчому рівні надано можливість застосування примусових засобів, що націлена на охорону та захист прав, свобод і законних інтересів осіб, та реалізує правоохоронну функцію держави» [15, с. 15].

С. Ф. Денисюк вважає, що широке трактування правоохоронної діяльності більшою мірою відображає існуючий порядок реалізації охоронної функції права і правоохоронної функції держави. Саме ці інститути можуть бути віднесені до непостійних суб'єктів правоохоронної системи. Такими вони стають лише тоді, коли виникли обставини, необхідність здійснити правову охорону тих чи інших правовідносин [14, с. 15].

О.Ф. Кобзар визначає, що правоохоронна діяльність – одна з важливих форм діяльності держави, що реалізується через вповноважені нею органи державної влади. Досліджувана діяльність, насамперед, направлена на збереження законності у суспільстві, додержання правопорядку та захист конституційних прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина в Україні. Правоохоронна діяльність являє собою зумовлений потребами людини особливий вид соціальної діяльності, яка визначена нормами права та об'єктивною необхідністю впливу на суспільні відносини. Вона знаходить своє практичне втілення у процесі функціонування правоохоронних органів, які повинні попереджати, запобігати правопорушенням і застосовувати державний примус або громадський вплив на осіб, які порушили встановлений законом порядок у суспільстві [16, с. 14].

В. Г. Фатхутдінов визначає правоохоронну діяльність як здійснювану на основі Конституції та в межах наданих повноважень нормативно та процесуально регламентовану діяльність спеціальних органів держави та посадових осіб, спрямовану на забезпечення виконання нормативно-правових актів, зміцнення законності та правопорядку, гарантування і забезпечення конституційних прав та інтересів громадян [25, с. 9].

Г. Бистрик визначає правоохоронну діяльність як одну із правових форм діяльності держави, що має на меті захист суспільних відносин від протиправних посягань, відновлення порушеного правопорядку, притягнення винних у правопорушенні суб'єктів до передбаченої законом відповідальності. Згідно з таким визначенням, правоохоронна діяльність включає в себе: профілактичну, захисну, охоронну (охорона громадського порядку, громадської безпеки і власності), ресоціалізаційну, оперативно-розшукову діяльність, а також розслідування злочинів, виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів дізнання і досудового слідства та прокурорів [9, с. 24].

Зауважимо, що окремі науковців під правоохоронною діяльністю розуміють правозастосовчу діяльність з охо-

рони права спеціально уповноважених на те органів за встановленою в законі процедурою, що полягає в розгляді юридично значущих справ, виявленні правопорушень та обвинуваченні осіб, винних у їх вчиненні, у застосуванні до правопорушників примусових заходів, встановлених державою та регламентованих законом, а також у представництві й захисті прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб» [10, с. 111].

А. М. Кучук під правоохоронною діяльністю розуміє професійну діяльність спеціально уповноважених державою органів та організацій, що здійснюється на підставі та відповідно до закону, а у випадках, встановлених законом, – у відповідній процесуальній формі із застосуванням правових засобів й спрямована на охорону прав та свобод людини і громадянина, законності та правопорядку, усіх врегульованих правом суспільних відносин [17, с. 12].

На думку В. С. Нікітіна, сутність правоохоронної діяльності виявляється через такі ознаки: це діяльність, спрямована на охорону права від будь-яких порушень; здійснюється через застосування нормативно-правових актів; відповідає приписам матеріального закону; передбачає дотримання законодавчої процедури; пов'язана із застосуванням примусу; реалізується спеціально уповноваженими на те органами [20, с. 174].

І. П. Хамула вважає, що сутність правоохоронної діяльності полягає у єдиній системі її сутнісних характеристик як систематичної роботи по охороні правопорядку, здійснюваної у певних формах та видах, що є нормативно визначеними та регламентованими (гносеологічна сутність); роботи по охороні інтересів певної частини соціального класу за допомогою різноманітних, у тому числі і класова сутність; засобу забезпечення правового панування ідей правлячої (пануючої) релігії та поєднання релігійних постулатів і політичних положень (релігійна сутність); способу забезпечення національного розвитку, національної єдності та охорони національних інтересів і самобутності пануючого національного соціуму (національна сутність); засобу гарантування рівних можливостей суб'єктів права та охорони загальнолюдських цінностей (загально-соціальна сутність) [26, с. 15].

Варто зазначити, що правоохоронна діяльність характеризується сукупністю специфічних ознак, які відрізняють її від інших видів державної діяльності. Насамперед, така діяльність здійснюється виключно з використанням юридичних засобів впливу, до яких належать заходи державного примусу та юридичної відповідальності. Зокрема, у випадку вчинення кримінального правопорушення до особи може бути застосоване кримінальне покарання, передбачене Кримінальним кодексом України, або інші правові санкції, визначені чинним законодавством.

Застосування юридичних заходів у межах правоохоронної діяльності має здійснюватися виключно відповідно до норм законодавства, що регламентує умови, підстави та процедури їх реалізації. Процесуальний порядок такої діяльності є суворо визначеним, а рішення щодо застосування або незастосування юридичних заходів впливу приймаються виключно на підставі норм права з обов'язковим дотриманням встановлених процедурних вимог. Недотримання цих вимог може зумовити визнання відповідного рішення незаконним і недійсним.

Окрім того, здійснення правоохоронної діяльності покладається на органи, які, як правило, створюються державою спеціально для виконання функцій у сфері охорони правопорядку, законності та захисту прав і свобод громадян.

Проаналізувавши розуміння правоохоронної діяльності науковців України приходимо до висновку, що під правоохоронною діяльністю слід розуміти вид державної діяльності, що здійснюється спеціально уповноваженими правоохоронними органами шляхом застосування юридичних засобів впливу з обов'язковим дотриманням порядку, встановленого законодавством задля забезпе-

чення захисту конституційного ладу України, прав і законних інтересів громадян, підприємств, установ, організацій та інших суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, а також охорона суверенітету та територіальної цілісності держави.

Розглядаючи питання визначення поняття правоохоронного органу спеціального призначення варто констатувати, що чинне законодавство України чіткого юридичного визначення поняття «правоохоронний орган спеціального призначення» не визначає. Проте законодавець використовує в окремих нормативно-правових актах фрази: «державний орган спеціального призначення», «підрозділи спеціального призначення», «правоохоронний орган спеціального призначення», «військове формування з правоохоронними функціями» і не виділяє чітко формального критерію — назви або ознаки поняття терміну «правоохоронного органу спеціального призначення» на рівні закону — не встановлено.

Доцільно проаналізувати окремі нормативно-правові акти, в яких подаються законодавцем визначення найбільш наближені до розуміння правоохоронний орган спеціального призначення. Так в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» надано визначення терміну правоохоронні органи - органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [2].

Закон України «Про Службу безпеки України», визначає у статті 1, що Служба безпеки України - державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України [3].

Закон України «Про Державну прикордонну службу України», визначає у статті 12 підрозділи спеціального призначення, а саме у складі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, органів охорони державного кордону функціонують підрозділи спеціального призначення - оперативного документування, оперативно-технічні, забезпечення внутрішньої безпеки та власної безпеки. Діяльність підрозділів спеціального призначення Державної прикордонної служби України регулюється цим Законом та іншими нормативно-правовими актами [4].

Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» у статті 11 визначає, що управління державної охорони України є державним правоохоронним органом спеціального призначення, підпорядкованим Президенту України та підконтрольним Верховній Раді України [5].

Закон України «Про Національну поліцію» у частині 3 статті 13 визначає, що у складі поліції функціонують: спеціальна поліція; поліція особливого призначення [6].

Закон України «Про Національну гвардію України» у статті 1 «Призначення та завдання Національної гвардії України», Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки

і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [7].

Закон України «Про Державне бюро розслідувань» у статті 1 зазначено, що «Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом, на який покладено завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції» [8].

Варто констатувати, що у науковій літературі, також немає єдиної думки щодо визначення поняття правоохоронний орган та правоохоронний орган спеціального призначення, про це свідчить думка академіка Національної академії наук України Тація В.Я. «поняття «правоохоронні органи» є одним із найбільш невизначених в українському правознавстві, внутрішньо суперечливим і надмірним за обсягом» [22, с.3].

В. М. Гірич вважає, що «правоохоронні органи – це державні органи, головним призначенням яких є здійснення правоохоронної діяльності». Зі свого боку правоохоронна діяльність, на думку цього автора, – «система контрольно-ревізійних, оперативно-розшукових, кримінально-процесуальних та адміністративно-примусових заходів, які здійснюються в порядку, визначеному законодавством, з метою підтримання правопорядку, виявлення і безпосереднього припинення правопорушень, що підпадають під дію Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також виконання кримінальних і адміністративних санкцій щодо правопорушників» [11].

В.І. Литвиненко надає авторське визначення правоохоронних органів як збірного терміну, яким об'єднуються кілька груп державних органів, що «за характером встановлених законом повноважень у здійсненні правоохоронної діяльності є спеціалізованими у сфері охорони прав і законних інтересів людини, суспільства, держави або виконують правоохоронну функцію разом з іншими функціями» [18, с. 419].

На наш погляд під узагальненим розумінням правоохоронного органу спеціального призначення варто розуміти суб'єктів службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку якими є озброєні формування органів (Служби безпеки України, Державної прикордонної служба Укра-

їни, Управління державної охорони України), так і правоохоронних органів (органи внутрішніх справ України), спеціальних правоохоронних (Військова служба правопорядку у Збройних Силах України) та військових формувань з правоохоронними функціями (Національної гвардії України) основним завданням яких є збереження законності у суспільстві, додержання правопорядку та захист конституційних прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, забезпечення захисту конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій та інших суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, а також охорона суверенітету та територіальної цілісності держави.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

У контексті сучасного державотворення в незалежній Україні особливого значення набуває подальший розвиток і вдосконалення розуміння поняття правоохоронна діяльність та правоохоронного органу спеціального призначення, який був би здатний у межах своєї компетенції оперативно і ефективно реагувати на загрози національним інтересам та безпеці держави. Вважаємо, що процес реформування та подальшого їх становлення повинен здійснюватися не фрагментарно або однобічно, а комплексно та системно.

Вважаємо за доцільне внести зміни до чинного законодавства України, що визначатимуть правоохоронний орган спеціального призначення як утворений відповідно до законодавства України у системі Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України та інших військових формувань із правоохоронними функціями, який здійснюватиме правоохоронну діяльність через протидію тероризму на основі комплексного підходу до аналізу причин виникнення та поширення терористичної діяльності, виявлення суб'єктів тероризму, а також чіткого розмежування функцій і зон відповідальності між суб'єктами протидії.

Додатково, особлива увага має приділятися своєчасному визначенню пріоритетів у реалізації поставлених завдань, удосконаленню організації та взаємодії оперативних, оперативно-бойових, військових і слідчих підрозділів через впровадження штабного принципу управління правоохоронними та контртерористичними операціями, а також забезпеченню відповідних суб'єктів інформаційними ресурсами, включно з сучасними апаратно-програмними комплексами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України прийнята на 5 сесії Верховної ради України 28 червня 1996 року, в редакції від 01.01.2020, підстава - 27-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.05.2025)
2. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 N 3781-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 20.05.2025)
3. Закон України «Про Службу безпеки України» 25 березня 1992 року № 2229-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 20.05.2025)
4. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» 3 квітня 2003 року № 661-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (дата звернення: 20.05.2025)
5. Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» 4 березня 1998 року № 160/98-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.05.2025)
6. Закон України «Про Національну поліцію» 2 липня 2015 року № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 20.05.2025)
7. Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 року № 876-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (дата звернення: 20.05.2025)
8. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» 12 листопада 2015 року № 794-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>
9. Бистрик Г. Правоохоронна діяльність у контексті вдосконалення правових форм діяльності держави. *Юридична Україна*. 2010. № 2. С. 20-27. (дата звернення: 20.05.2025)
10. Ведерніков Ю. А. Щодо визначення поняття правоохоронної діяльності. Ю.А. Ведерніков, В. К. Шкарупа, В.П. Карпунчев. *Науковий вісник Дніпропетр. юрид. ін.-ту МВС України*. – 2001. – № 3. – С. 102-111.
11. Гірич В.М. До проблеми визначення базових понять у контексті реформування правоохоронних органів. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. 13 травня 2013 р. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/do-problemi-viznachennya-bazovikh-ponyat-u-kontekstireformuvannya> (дата звернення: 20.05.2025)
12. Батюк О.В. Теорія і практика криміналістичного забезпечення розслідування злочинів, вчинених в пенітенціарних установах: [монографія] Луцьк – 2014.
13. Borovyk, A., Hrynkiv, O., Oleinikov, D., Derevyanko, N. (2023). OBSTRUCTION OF LAW ENFORCEMENT AND JUDICIARY FUNCTIONS: CRIMINAL OFFENSE IN COMPARATIVE DIMENSION *Amazonia Investiga*, N.12(65), 185 – 195. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.65.05.18> URL: <https://amazoniainvestiga.info/check/65/18-185-195.pdf> (дата звернення: 20.05.2025)

14. Денисюк С.Ф. Громадський контроль за правоохоронною діяльністю в Україні: адміністративно-правові засади: автореф. дис. На здобуття наук. ступ. д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07. Дніпропетровськ, 2010. 36 с.
15. Дубінчак В.М. Правоохоронна діяльність: сутність, суб'єкти, засоби забезпечення (теоретико-правовий аспект): автореф. дис. На здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. К., 2010. 20 с.
16. Кобзар О. Ф. Правоохоронна діяльність: теоретико-правовий аналіз. О. Ф. Кобзар. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3. С. 8-15. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2017_3_4 дата звернення: 20.05.2025)
17. Кучук А.М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Київ. 2006. 22 с.
18. Литвиненко В. І. Поняття і класифікація завдань правоохоронних органів як суб'єктів протидії корупції в Україні. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2015. № 16. С. 418–424.
19. Нікітенко О.І. Правоохоронна діяльність щодо забезпечення внутрішньої безпеки держави. *Право і суспільство*. – 2015. – № 3. – С. 98-101.
20. Нікітін В.С. Правовий аналіз поняття «правоохоронна діяльність». Стан та перспективи розвитку адміністративного права України. Одеса : ОДУВС, 2022. С. 173–174
21. Плетньов О.В. Роль і місце правоохоронних органів спеціального призначення в системі сил охорони правопорядку. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського Серія «Юридичні науки»* Том 26 (65). 2013. № 1. С. 429–435.
22. Тацій В. Поняття та система правоохоронних органів: у контексті системних змін до Конституції України. *Загальні проблеми правової науки*. 2012. № 4 [71]. С. 3–17.
23. Титаренко О. О., Бита Є. А. Перспективи нормативно-правового забезпечення правоохоронної діяльності національної гвардії України в умовах воєнного стану. *ПРОБЛЕМИ ПРАВООХОРОННОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ* №1 2025 С.7-18. Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/7-18+Law+enforcement+activity.pdf> дата звернення: 20.05.2025)
24. Тихонова Д.С. Поняття «правоохоронна діяльність» і функції правоохоронної діяльності. *Проблеми сучасної поліцейстики*. Х., 2022. С. 224–225.
25. Фатхутдінов В. Г. Правоохоронна діяльність: природа, сутність, гуманізм (теоретико-правові та методологічні аспекти) : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. В.Г. Фатхутдінов. – К., 2006. – 16 с.
26. Хамула П.І. Правоохоронні органи в системі органів державної влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Х., 2016. 21 с.
27. Чорна І.І., Колесніков А. П. Концептуальні засади правоохоронної діяльності в Україні. *Наукові праці Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету*. 2022. С. 136–139.